

Οι μικρές μετανάστριες και η Ισοτιμία

της *I. Αύδη - Καλκάνη, Δικηγόρου*

Στό Συνέδριο της Διεθνούς Όμοσπονδίας Γυναικών Νομικών Έπαγγελματιών που έγινε στην Αθήνα από τις 14 έως τις 18 Νοέμβρη '79 με πρωτοβουλία της Ένωσης Ελληνίδων Νομικών, το θέμα που συζητήθηκε και αναλύθηκε ήταν η άρχη 3 της Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Παιδιού, που αναφέρει πως κάθε παιδί από τη γέννησή του έχει δικαίωμα σ' ένα όνομα, μιὰ ιθαγένεια.

Έξετάστηκαν έτσι τα προβλήματα των παιδιών που για διάφορους λόγους, κυρίως πολιτικής σκοπιμότητας, δεν έχουν ιθαγένεια, αλλά και τα προβλήματα των παιδιών των μεταναστών, των παιδιών αυτών που ζουν στη χώρα τους ή στη χώρα που εργάζονται οι γονείς τους και που για λόγους αδιαφορίας ή και απόρριψής τους και από τις δύο κοινωνίες έχουν τεράστια προβλήματα. Μένοντας κοινωνικά έκκρεμή, χάνουν ακόμη και τη βεβαιότητα της έθνικης τους ταυτότητας. Αναλύθηκαν τα προβλήματα των παιδιών αυτών και έγιναν από τις Έλληνίδες, τις Ιταλίδες και τις Ισπανίδες συνέδρους, προτάσεις για την επίλυσή τους.

Έκεῖνο που δεν έγινε καθόλου αντικείμενο ειδικότερης έρευνας ήταν τα προβλήματα των νεαρών μεταναστριών. Προβλήματα που υπάρχουν και είναι πολλά. Πού θά υπάρχουν όσο δε διαγράφεται από τη Διακήρυξη του Ο.Η.Ε. για τα Δικαιώματα του παιδιού ή φράση «δικαιούνται ανεξάρτητα από φύλο» ως αυτόνομη. Όσο εξακολουθούν, ακόμα και σήμερα, τα περισσότερα παιδιά στον κόσμο να σημαδεύονται από τη γέννησή τους με το φύλο τους, που γίνεται ο καθοριστικός παράγοντας της μοίρας τους για όλη τους τη ζωή.

Η άνισότητα των δύο φύλων στις μικρές μετανάστριες προβάλλει έντονα όσο πιο πρωτόγονες είναι οι κοινωνικές συνθήκες της χώρας καταγωγής τους, και πιο ειδικά της περιοχής από την οποία προέρχονται. Στην ελληνική κοινωνία, ακόμα και σήμερα, το να γεννηθείς γυναίκα σημαίνει, στις περισσότερες περιπτώσεις, πως θα υποφέρεις περισσότερο από τον αδελφό σου μέχρι να πεθάνεις. Έτσι οι περισσότερες από τις νεαρές μετανάστριες, γεννημένες στα χωριά της Ελλάδας (τα 73% των Ελλήνων μεταναστών στην Όμοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας προέρχονται από τις όρεινες και πιο

άγονες περιοχές της Ελλάδας) και αναθρεμένες με τον τρόπο που οι Έλληνες αγρότες ανατρέφουν τα κορίτσια τους, φτάνουν στη χώρα ύποδοχης σίγουρες πως πρέπει ή μεταχειρίσής τους να είναι διαφορετική από των συνομηλικών άρσενικών παιδιών. Ξεκομμένες από τον πολιτισμό τους, ζουν διπλά απομονωμένες, γιατί εκτός από την άγνοια της γλώσσας, την ύποτυπώδη εκπαίδευση, τις άσχημες συνθήκες κατοικίας και τις προκαταλήψεις του λαού της χώρας ύποδοχής, παράγοντες που έντεινουν την απομόνωση όλων των παιδιών, αυτές εξακολουθούν να μεγαλώνουν κάτω από την κυριαρχία του Έλληνα μετανάστη πατέρα τους. Ένός ανθρώπου που, διατηρώντας πάντα την ίδια νοοτροπία, πιστεύει σε μεγάλο ποσοστό πως η θέση της γυναίκας είναι στο σπίτι, κοντά στα παιδιά, πως τα κορίτσια πρέπει να μην είναι τόσο ελεύθερα και να ανατρέφονται διαφορετικά από τα αγόρια. Οι επιπτώσεις όμως της νοοτροπίας αυτής πάνω στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του μικρού κοριτσιού είναι σοβαρές. Η μικρή Έλληνίδα ζώντας κάτω από την αυστηρότερη επίτηρηση των γονιών της, γιατί «είναι κοπέλα και έχει περισσότερους κινδύνους από το γιό», κρατιέται μέσα στο σπίτι πιο πολύ, και δεν έχει έτσι ούτε τη δυνατότητα να μάθει τη γλώσσα της χώρας που ζει. Μ' αυτή την «ευκαιρία» κάνει αυτή κυρίως τις δουλειές του σπιτιού, όσο οι άλλοι είναι στη δουλειά ή κι όταν γυρίσουν, φυλάει τα μικρότερα αδέρφια και μάλιστα καλύτερα από τον αδελφό της, γιατί αυτή «ξέρει», δεν έχει παρέες γιατί δεν είναι «σωστό», δε γίνεται καμία μεγάλη προσπάθεια για τη γενική ή κάποια επαγγελματική της εκπαίδευση, γιατί αυτή θα παντρευτεί.

Έτσι, αν το χάσμα ανάμεσα στον Έλληνα μετανά-

στη και τον συνομήλικό του Γερμανό είναι μεγάλο, ανάμεσα στη μικρή Έλληνίδα και τη μικρή Γερμανίδα γίνεται τεράστιο κι αγεφύρωτο και η μικρή μετανάστρια δεν μπορεί ποτέ ν' αρπάξει ούτε την ευκαιρία που έχει το άγορι να μάθει από το φίλο του στο δρόμο, στη δουλειά, στην κοινή πολλές φορές διασκέδαση, ότι του κρύβουν συνήθως οι γονείς του πάνω στα πιο σημαντικά γεγονότα της ζωής.

Δύσκολα λοιπόν μπορεί να μπει στο πνεύμα του πολιτισμού της χώρας όπου ζει. Η μικρή μετανάστρια δύσκολα μπορεί να γίνει φίλη με τη μικρή Γερμανίδα που μιλάει για αντισύλληψη, για δικαίωμα κι όχι υποχρέωση μόνο στη δουλειά, για δικαίωμα ελεύθερης άμβλωσης, και μεγαλώνει μέσα σ' έναν κόσμο που αλλάζει, που εξελίσσεται ερήμην της. Οι κοινωνικές αλλαγές, ή επιρροή που έχουν πάνω σε κάθε άνθρωπο ή μόρφωση, ή επαφή του με τους άλλους ανθρώπους, ώστε να συνειδητοποιήσει το ρόλο του μέσα στην κοινωνία, δεν μπορούν καθόλου να την αγγίζουν, με αποτέλεσμα να γίνεται ακόμα πιο εύκολη λεία για τις «αξίες» που προωθεί ή καταναλωτική κοινωνία και, απληροφόρητη και γεμάτη προκαταλήψεις και φόβους, να κρατιέται με πείσμα συντηρητική και απρόσιτη σε κάθε προοδευτικό πολιτικό ρεύμα, ξέροντας μόνο, γενικά, πως κάποια όσμη αδικίας εις βάρος της πλανιέται γύρω.

Αυτή η μικρή κοπέλα θα πρέπει να είναι «αντάρτης» για να μπορέσει να τ'α βγάλει πέρα με όλους και να επιβιώσει πνευματικά.

Έτσι, στην πλειοψηφία τους, οι νεαρές μετανάστριες που αποκτούν τη δυνατότητα να εργαστούν, μαθαίνουν ένα από τα γυναικεία επαγγέλματα της κομμώτριας, της μοδίστρας, της πωλήτριας, της νοσοκόμας, ή γίνονται ανεπίδοκτες εργάτριες, με πολύ μικρή συμμετοχή στα εργατικά σωματεία και στις επιτροπές γυναικών που δημιουργήθηκαν από αρκετές ελληνικές κοινότητες για την αντιμετώπιση εργατικών ή καθαρά γυναικείων θεμάτων.

Τα προβλήματα των νεαρών μεταναστριών έγιναν αντικείμενο μελέτης και προβληματισμού για πρώτη φορά στο Σεμινάριο που διοργάνωσε η Ομοσπονδία Ελληνικών Κοινοτήτων στην Όμοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας τον Ιούνιο 1979, με θέμα «Η Έλληνίδα μετανάστρια στην Ο.Δ. Γερμανίας και στο Δυτικό Βερολίνο και τα προβλήματά της». Το χαρακτηριστικό αυτού του Σεμιναρίου είναι πως εκτός από τα σημαντικά θέματα της ίσης αμοιβής για ίση εργασία, της αυξανόμενης γυναικείας ανεργίας και της έλλειψης βρεφονηπιακών σταθμών, τίγονται και καθαρά γυναικεία προβλήματα, όπως φαίνεται από το πιο κάτω απόσπασμα από την όμιλία της Ίσ-

πανίδας εκπροσώπου :

«... Η κατάσταση των Ισπανίδων είναι ίδια με των Έλληνίδων... Γνωρίζουμε τί είναι οικονομική κρίση, γιατί έμεις είμαστε πρώτες που την αισθανόμαστε στις πλάτες μας. Παίρνουμε λιγότερα χρήματα από τους άνδρες για την ίδια δουλειά.

Γνωρίζουμε τί σημαίνει να σε αρνούνται στη δουλειά λόγω ηλικίας.

Γνωρίζουμε τί σημαίνει να μένεις στο σπίτι για τον λόγο ότι δεν υπάρχουν πολλοί παιδικοί και βρεφικοί σταθμοί.

Γνωρίζουμε τί σημαίνει να μην έχουμε τη δυνατότητα να πληροφορηθούμε γύρω από τις διάφορες προφυλακτικές μεθόδους για την έγκυμοσύνη.

Γνωρίζουμε τί είναι να σε αντιμετωπίζει ο γιατρός σαν ζώο.

Ξέρουμε τί σημαίνει να μείνεις έγκυος χωρίς να το θέλεις, τις επιπτώσεις της έκτρωσης που γίνεται παράνομα ή μισοπαράνομα και την έν αγνοία στειρώση... Με λίγα λόγια ξέρουμε πως δεν μας αντιμετωπίζουν σαν ολοκληρωμένους ανθρώπους, αλλά σε πρώτη γραμμή μόνο σαν «γυναίκες»...»

Και άλλο σημαντικό : Μια απ' τις κυριότερες αιτίες απομόνωσης της Έλληνιδας μετανάστριας διαπιστώνεται από Έλληνίδα Έκπρόσωπο πως είναι :

«... η νοοτροπία που κουβαλάει κάθε Έλληνας μετανάστης, άντρας ή γυναίκα, λόγω της διαπαιδαγώγησης που του έχει δώσει η ελληνική κοινωνία, δηλαδή να πιστεύει ότι η θέση της γυναίκας ανήκει στο σπίτι και στα παιδιά».

Διαπιστώνεται ακόμα, κι έχει κι αυτό μεγάλη σημασία, πως : «χωρίς τη δραστηριοποίηση των άμεσα ενδιαφερομένων, δηλαδή των γυναικών, η κατάσταση αυτή θα διαιωνίζεται και θα χειροτερεύει».

Οι διαπιστώσεις αυτές¹, όταν γίνονται από γυναίκες που οι ίδιες ζούν κάτω από συνθήκες ιδιαίτερης καταπίεσης, γεννούν πια την έλπιδα πως το γυναικείο ζήτημα μπαίνει και στον εργατικό χώρο σ' ένα σωστό δρόμο, πράγμα πολύ σημαντικό σε μια εποχή που λόγω της οικονομικής κρίσης άρχισε πάλι να καλλιεργείται έντεχνα και να ενισχύεται η ιδεολογία της γυναίκας-μόνο νοικοκυράς.

Τα προβλήματα των νεαρών μεταναστριών εξακολουθούν βέβαια να υπάρχουν, όμως σίγουρο είναι πως αν οι γυναίκες μετανάστριες συνεχίσουν με τον τρόπο που άρχισαν τον αγώνα τους, θα βοηθήσουν πολύ στην καταπολέμηση των διακρίσεων και των προκαταλήψεων εις βάρος των κοριτσιών τους.

1. Τα απόσπασματα των όμιλιών και η φωτογραφία πάρθηκαν από το έντυπο που εξέδωσε η Όμοσπονδία Έλληνικών Κοινοτήτων στην Όμοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας μετά το τέλος του Σεμιναρίου.